

**ปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26**
**Teacher Leadership Factor Affecting Professional Learning Community
in School under the Office of Secondary Educational Service Area 26**

วีระพงศ์ ตะโกนอก¹ ผศ.ดร.เชวงศักดิ์ พงกษเทเวศ² และ อาจารย์ ดร. ประยูทธ ชูสอน³
Veerapong Takonok, Asst. Prof. Dr. Chawengsak Preuksatewed and Dr. Prayuth Chusorn

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับปัจจัยภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 (2) ศึกษาระดับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำครูและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 (4) ศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีประชากร จำนวน 1,907 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า (1). ระดับปัจจัยภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (2). ระดับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำร่วม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ (3). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำครูและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (4). ปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Master of Education Student (Education Administration), Faculty of Education, Khonkaen University,
E-mail : veerapong.tak@gmail.com

² อาจารย์ประจำ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย
Lecturer of Faculty of Arts, Khonkaen University, Nongkhai Campus

³ อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
Lecturer of Faculty of Education, Rangsit University

ทางวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ได้แก่ 1) ด้านทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพ 2) ด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน 3) ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู 4) ด้านการเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.839 และมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 70.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำครู, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Abstract

The objectives of this research were to study : (1) the level of the teacher leadership factor under the office of secondary educational service area 26, (2) the level of professional learning community in school under the office of secondary educational service area 26, (3) the relationship between teacher leadership factor and professional learning community in school, and (4) teacher leadership factor affecting professional learning community in school. Population of this research were 1,907 people, consist of administrator and teacher in school under the office of secondary educational service area 26. Sampling group remained 320 people with stratified random sampling. Research instrument was five-rating scale. Data were analyzed using mean, percentage, standard deviation, person product moment correlation and stepwise multiple regression analysis by using computer program for figuring out. The findings were as follows : (1) Overview of teacher leadership factor under the office of secondary educational service area 26 at a “high” level of performance. The highest performance was found with professional teacher while the lowest one was transformational leadership. (2) Overview of professional learning community in school under the office of secondary educational service area 26 at a “highest” level of performance. The highest performance was found with share leadership while lowest was personal learning and development. (3) The relationship between teacher leadership factor and professional learning community in school under the office of secondary educational service area 26 were positively correlated with a statistical significance at the.01 level. (4) Teacher leadership factor affecting professional learning community in school under the office of secondary educational service area 26 was found with 1) professional teacher 2) role model in teaching 3) self and colleagues’ development 4) transformational leadership. The multiple correlation coefficients were 0.839 and 70.30 percentage with statistically significant level of.01.

Keywords : Teacher leadership, Professional learning community

บทนำ

เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (Prime Minister’s Office. 2016) ทำให้ทุกกระทรวงนำนโยบายสู่การปฏิบัติโดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญานั้น ได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาเพื่อที่จะยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 แผนการศึกษาแห่งชาติแผนการศึกษาแห่งชาติ 2560 –2579 กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนและเป็นผู้ที่สนใจหลักในด้านการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน ให้มีการพัฒนาวิชาชีพของครูในสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ Professional Learning Community (PLC) เพื่อให้ครูเกิดสังคมการเรียนรู้ในการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสังคมครูที่เข้มแข็งในการพัฒนาตนเองและนักเรียนให้เต็มศักยภาพ (Office of the Education Council. 2017) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งมีผลงานวิจัยยืนยันตรงกันว่า การประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าวในการพัฒนาโรงเรียนจะส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการพัฒนาการปฏิบัติงานของครูสู่การเป็นครูมืออาชีพ (Verbiest. 2008) การที่โรงเรียนมีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นจะสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ทั้งนี้ยังก่อให้เกิดผลดีกับครูผู้สอนและกับนักเรียน (Hord, 1997) และในขณะเดียวกันประเทศไทยเริ่มตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งกำหนดเป็นนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2558 ที่มีจุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมการดำเนินงานเพื่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูในพื้นที่ทั้งในโรงเรียนเดียวกันและระหว่างโรงเรียนหรือองค์กรอื่นๆ ตามความเหมาะสม (Office of the Basic Education Commission. 2015)

ในบริบทของประเทศไทยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพถูกกล่าวถึงมากขึ้นและมีงานวิจัยอย่างหลากหลายที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) และสรุปประเด็นสำคัญของการมีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการยกระดับการศึกษาทั้งระบบอีกทั้งเป็นการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียน ให้ตรงตามความต้องการของตัวผู้เรียนเองและต่อสังคม สอดคล้องกับ Woralak Chookamnerd, Ekkarin Sungtong and Chawalit Kerdtip (2014) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีการปรับประยุกต์ใช้กลยุทธ์ในระดับองค์กร ให้ความสำคัญสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพ นอกจากนั้นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะเป็นมิติหนึ่งที่เป็นความหวังสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยหลักการการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะประสบการณ์ การร่วมกันสังเกต

การสอนและสะท้อนผล รวมทั้งข้อเสนอแนะจะช่วยส่งผลให้เกิดการพัฒนาเพื่อครูโดยครูอย่างแท้จริงซึ่งรวมไปถึงการสนับสนุนจากผู้บริหารล้วนเป็นกลไกสำคัญในการมุ่งสู่คุณภาพของผู้เรียนทั้งสิ้น บุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากในการเปลี่ยนแปลงระดับสถานศึกษาที่จะก่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นก็คือครูซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง โดยครูจะต้องมีการปรับตัวอย่างมากโดยเฉพาะโดยการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้น เพราะครูจะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยครูต้องมีความเชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอน ใช้บทบาทของผู้นำเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ท่ามกลางครูและครูผู้นำเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน (York-Barr and Duke. 2004) การขับเคลื่อนการปฏิรูปให้โรงเรียนเกิดเป็นเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนอกจากนั้นครูจะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และก้าวหน้าสถานการณ์โลก ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะต้องอาศัยการเสริมสร้างด้านภาวะผู้นำครู (Anutsara Suwanwong. 2017) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาครูของประเทศอังกฤษที่ได้กำหนดมาตรฐานครูแห่งชาติไว้ โดยมีสาระสำคัญ คือครูจะต้องมีความเป็นเลิศในการให้คำแนะนำและสนับสนุนเพื่อนครู สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวกแก่เพื่อนครูเพื่อการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานครูสามารถทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถสาคิดและฝึกรอบมให้แก่เพื่อนครูจนได้รับการยอมรับจากเพื่อนครู ครูจะต้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานและสามารถกระตุ้นเพื่อนครูให้ทำงานร่วมกันเพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายด้วยการร่วมมือร่วมพลัง (collaboration) และครูจะต้องรู้วิธีการวางแผนและจัดลำดับความสำคัญของเวลาและกิจกรรมต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (Murphy. 2005)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2561 โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านที่ 3 เป็นการส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งหนึ่งในเรื่องที่ต้องการพัฒนา คือ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. 2018) โดยหัวใจสำคัญของการพัฒนานั้นจะต้องอาศัยร่วมมือร่วมใจจากครูและผู้บริหารเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยในฐานะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จึงได้จัดทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เพื่อเป็นแนวทางในพัฒนาและเปลี่ยนผ่านโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระดับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำครูและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

4. เพื่อศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlation Research) โดยมี ตัวแปรต้น คือ ภาวะผู้นำของครู จำนวน 5 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู 2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพ 3) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) การเป็นแบบอย่างทางการสอน 5) ทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพ และ ตัวแปรตาม คือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 5 องค์ประกอบ คือ 1) วิสัยทัศน์และค่านิยมร่วม 2) การทำงานแบบทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ภาวะผู้นำร่วม 4) การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ และ 5) การสนับสนุนด้านโครงสร้างและทรัพยากร

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 35 โรงเรียน จำนวน 1,907 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้าได้มาจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน Jatupum Ketchatturat. 2012) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อเลือกจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์การสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เป็นผู้ให้ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภาวะผู้นำครูตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ลักษณะเครื่องมือเป็นมาตราวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำแนกเนื้อหาตามตัวแปรสังเกตได้ 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู 2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพ 3) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) การเป็นแบบอย่างทางการสอน และ 5) ทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ลักษณะเครื่องมือเป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำแนกเนื้อหาตามตัวแปรสังเกตได้ 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์และค่านิยมร่วม 2) การทำงานแบบทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ภาวะผู้นำร่วม 4) การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ และ 5) การสนับสนุนด้านโครงสร้างและทรัพยากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 35 โรงเรียน ดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ ในการตอบแบบสอบถาม พร้อมส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับ ภายใน 2 สัปดาห์โดยทางไปรษณีย์ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ ข้อมูลภาวะผู้นำครูและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 วิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient) และปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยภาพรวม

ปัจจัยภาวะผู้นำครู		ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1.	ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู	4.35	0.54	มาก
2.	ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพ	4.37	0.53	มาก
3.	ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.32	0.53	มาก
4.	ด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน	4.39	0.57	มาก
5.	ด้านทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพ	4.52	0.49	มากที่สุด
รวม		4.39	0.53	มาก

ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพ รองลงมาคือ ด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยภาพรวม

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วม	4.58	0.45	มากที่สุด
2. ด้านการทำงานแบบทีมร่วมแรงร่วมใจ	4.57	0.43	มากที่สุด
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	4.63	0.42	มากที่สุด
4. ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	4.54	0.45	มากที่สุด
5. ด้านการสนับสนุนด้านโครงสร้างและทรัพยากร	4.56	0.43	มากที่สุด
รวม	4.58	0.44	มากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำร่วม รองลงมาคือ ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำครูกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรปัจจัยภาวะผู้นำครูกับกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y
X ₁	1					
X ₂	.906**	1				
X ₃	.905**	.959**	1			
X ₄	.861**	.878**	.923**	1		
X ₅	.853**	.790**	.811**	.804**	1	
Y	.704**	.708**	.750**	.761**	.808**	1

**p < 0.01

ผลการวิจัย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรปัจจัยภาวะผู้นำครู กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำครูกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ “สูงมาก” คือ ด้านทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพ (X_5) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ “สูง” ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน (X_4) ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_3) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพ (X_2) และ ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู (X_1) ตามลำดับ

4. ปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

ตัวแปรพยากรณ์	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	P-value
	B	S.E.	β		
ค่าคงที่	1.522	.0115	-	13.246	0.000**
ทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพ (X_5)	0.532	0.050	0.655	10.729	0.000**
การเป็นแบบอย่างทางการสอน (X_4)	0.251	0.059	0.334	4.061	0.001**
การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู (X_1)	0.207	0.062	0.274	3.253	0.000**
การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_3)	0.191	0.073	0.269	2.825	0.005**
R = 0.839, $R^2 = 0.703$, Adjusted $R^2 = 0.700$, S.E. = 0.222, F = 186.700					

**p < 0.01

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน มีองค์ประกอบภาวะผู้นำครู 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ได้แก่ 1) ด้านทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพ (X_5) 2) ด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน (X_4) 3) ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู (X_1) 4) ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_3) ซึ่งตัวแปรด้านทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพ เป็นตัวแปรแรกที่เข้าสมการถดถอยมีค่ามีอำนาจการพยากรณ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ร้อยละ 65.20 เพิ่มค่าของปัจจัยภาวะผู้นำครู ด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน เข้าไปในสมการมีอำนาจการพยากรณ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน เพิ่มเป็นร้อยละ 68.70 เมื่อเพิ่มค่าของปัจจัยภาวะผู้นำครู ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู มีอำนาจการพยากรณ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน เพิ่มเป็นร้อยละ 69.60 เมื่อเพิ่มค่าของปัจจัยภาวะผู้นำครู ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีอำนาจการพยากรณ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน เพิ่มเป็นร้อยละ 70.30 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยภาวะผู้นำครู ทั้ง 4 ด้าน รวมกัน

พยากรณ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้
สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$\hat{Y} = 1.522 + 0.532 (X_5) + 0.251 (X_4) + 0.207 (X_1) + 0.191 (X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$\hat{Z}_y = 0.655 (ZX_5) + 0.334 (ZX_4) + 0.274 (ZX_1) + 0.269 (ZX_3)$$

การอภิปรายผล

1. ปัจจัยภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่าปัจจัยภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยภาพรวมทั้ง อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาทักษะการสอนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายมีการวางแผนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษาและสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้จนนักเรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายโดยสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยจัดให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ครูความสามารถปฏิบัติการสอนด้านต่างๆ ได้อย่างชำนาญ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Pimphan Dachakupt (2015) ที่กล่าวว่า ทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพของครูจะสะท้อนให้เห็นถึงการมีภาวะผู้นำของครูผ่านกระบวนการที่ครูส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่หลากหลายภายในห้องเรียน ครูมีความรู้ในเรื่องที่สอนอย่างถ่องแท้ ครูอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูมีการประเมินผลงานของผู้เรียนและครูมีส่วนร่วมกับผลงานหรือความสำเร็จของผู้เรียน

ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง แสดงให้เห็นว่า โดยบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ครูยังขาดความกล้าในการปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานในรูปแบบใหม่ๆ สอดคล้องกับผลการ Anutsara Suwanwong (2017) ที่ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อเสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ในโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง กล่าวว่าความสามารถในการก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของครูมีความถี่เป็นลำดับสุดท้ายแสดงให้เห็นว่า ครูจะต้องมีความสามารถในการจูงใจและเป็นต้นแบบของครูยุคใหม่ ริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การสร้างสรค์นวัตกรรมการสอนที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป และครูผู้นำจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนของโรงเรียนและกล้าที่จะตัดสินใจในการพัฒนาโรงเรียน โดยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการทำงานของครูและบุคลากร ทั้งนี้ สอดคล้องกับ Apharat Ratchapat (2011) ที่กล่าวว่า การมีความรู้ความสามารถของครูในการเรียนการสอนล้วนเป็นพฤติกรรมกรรมการแสดง

ภาวะผู้นำที่ก่อให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในประสิทธิภาพการทำงานด้านการศึกษาของครูเพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพต่อเมื่อผู้บริหารกระจายบทบาทภาวะผู้นำลงไปสู่ครูเพื่อให้เกิดการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ

2. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “มากที่สุด” เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำร่วม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ

ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำร่วม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูและผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนผ่านโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะต้องให้อิสระแก่ครูในการปฏิบัติงานเพื่อให้ครูสามารถออกแบบและตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนและสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างคุณลักษณะของภาวะผู้นำร่วม เป็นไปตามแนวคิดของ Spillane (2006) ที่กล่าวว่า การพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะต้องได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากครูอย่างแท้จริง ซึ่งบทบาทและหน้าที่สำคัญในฐานะผู้บริหาร คือ การเสริมสร้างครูผู้นำโดยการใช้ภาวะผู้นำร่วม ผสมกับแนวคิดของ Hord (1997) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำร่วมเพื่อกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและภาวะผู้นำให้แก่ครูเพื่อสร้างความร่วมมือในระดับปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของครูทุกคนในกระบวนการตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ งานวิจัยของ Anutsara Suwanwong (2016) ยังแสดงให้เห็นว่า การกระจายความเป็นผู้นำเพื่อให้ผู้บริหารและครูมีความเป็นผู้นำร่วมกันนั้นเป็นคุณลักษณะสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเนื่องจากช่วยสร้างความรู้สึกมั่นใจในการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครูให้ดียิ่งขึ้น

ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูมีการนำองค์ความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงครูบางส่วนยังไม่กล้าที่จะพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องผลการศึกษาของ Thunyporn Bunraksa (2010) ที่พบว่าค่าเฉลี่ยของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพองค์ประกอบด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำเนื่องจากคณะครูบางท่านยังไม่กล้าที่จะบอกหรือให้ข้อมูลย้อนกลับในด้านการจัดการเรียนการสอนของตนเอง เพราะอาจจะทำให้เป็นจุดด้อยที่ไม่กล้าบอกใคร ซึ่งผู้บริหารจะต้องสร้างบรรยากาศของการพัฒนาวิชาชีพ จัดเวทีให้ครูได้พูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการร่วมกันวิพากษ์การจัดการเรียนการสอนของครูอย่างเป็นกัลยาณมิตร

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำครูกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำครู ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู 2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพ 3) การ

เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) การเป็นแบบอย่างทางการสอน 5) ทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพ กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกด้านมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.704 – 0.808

ทั้งนี้ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระดับ “สูงมาก” คือ ด้านทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพ และด้านที่มีความสัมพันธ์ระดับ “สูง” คือ ด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่มีความสัมพันธ์ระดับ “สูงมาก” คือ ทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพ ซึ่งบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาครูในด้านทักษะการสอนอย่างมาก โดยมีการจัดอบรม สัมมนาและจัดเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงผลงานด้านการสอน นอกจากนั้นยังมีการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพของครูโดยส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา มีทักษะและมีวัฒนธรรมการทำงานมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เพื่อให้ครูเกิดทักษะการสอนที่เป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น การพัฒนาคุณภาพครู Cosenza (2010) ได้กล่าวว่า ครูจะต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพในการสอน ครูจะต้องมีความเชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนในศาสตร์ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Hairon Salleh (2016) กล่าวว่าภาวะผู้นำครูมีความสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของทักษะการจัดการเรียนการสอน ภาวะผู้นำครูจึงเป็นรากฐานในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน การสร้างนวัตกรรม ซึ่งเมื่อครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพแล้วการจัดกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูก็จะเกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก

4. ปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน มีองค์ประกอบภาวะผู้นำครู 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ได้แก่ 1) ด้านทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพ 2) ด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน 3) ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู 4) ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และมีปัจจัยภาวะผู้นำครูถูกตัดออกจากสมการพยากรณ์ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งอธิบายผลได้ ดังนี้

ปัจจัยภาวะผู้นำครู ด้านทักษะการสอนแบบครูมืออาชีพ (X_5) เป็นตัวแปรแรกเข้าสู่สมการพยากรณ์และได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่าเท่ากับ 0.808 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 65.20 ($R^2=0.652$) ซึ่งมีพิจารณาแล้วความสามารถของครูในด้านทักษะการสอนนั้นถือปัจจัยหลักของการนำไปสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการที่จะให้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องสร้างความตระหนัก และให้มุมมองใหม่แก่ครูและวงการวิชาชีพครูที่ต้องเน้นและเห็นคุณค่าของความจำเป็นต้องพัฒนาครูให้มีความเป็นมืออาชีพยิ่งขึ้น โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นและช่วยให้ผลสัมฤทธิ์

ทางการศึกษาของนักเรียนสูงตามไปด้วย สอดคล้องกับ Pichet Ketwong (2013) ได้นำเสนอแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา กล่าวว่า ผู้บริหารและครูจะต้องสร้างจุดเริ่มต้นแห่งความร่วมมือร่วมใจ โดยส่งเสริมให้ครูมีการปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในด้านการสอนและการทำงานร่วมกันครูมีโอกาสนำประเด็นปัญหาต่างๆ มาพูดคุยแลกเปลี่ยนและสนับสนุนให้เกิดการร่วมมือกันทำงาน เพื่อลดความโดดเดี่ยวในการทำงานเพิ่มความรู้อีกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น ปัจจัยภาวะผู้นำครู ด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน (X_4) เป็นตัวแปรที่สองที่เข้าสู่สมการพยากรณ์และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่าเท่ากับ 0.829 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 68.70 ($R^2=0.687$) ซึ่งการเป็นแบบอย่างทางการสอนของครูนั้นตามแนวทางของข้อบังคับคุรุสภาด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (Office of the Council of State. 2013) ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานต่างๆ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนให้มีทักษะหรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Apharat Ratchapat (2011) กล่าวถึงตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอนของครู เป็นความสามารถของครูผู้สอนที่แสดงออกถึงความเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือมีความเป็นเลิศทางการสอนเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือจากเพื่อนครู ผ่านการใช้วิธีสอนที่หลากหลายมีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และสอดคล้องกับแนวคิดของ Tisana Khammani (2008) ที่กล่าวถึงการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ถือเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นจึงต้องอาศัยหลักวิธีการสอนที่หลากหลาย นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ที่ดีได้ตามวัตถุประสงค์แล้วยังสามารถช่วยจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้อีกด้วย ปัจจัยภาวะผู้นำครู ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู (X_1) เป็นตัวแปรที่สามที่เข้าสู่สมการพยากรณ์และได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่าเท่ากับ 0.834 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 69.60 ($R^2=0.696$) ตามแนวทางของ Office of the Basic Education Commission (2010) กำหนดวิธีการพัฒนาตนเองของครู ตามสมรรถนะหลัก (Core Competency) โดยครูจะต้องทำการศึกษาค้นคว้า หาความรู้ ติดตามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ มีการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน ให้สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ Seng (1990) ซึ่งต้องพัฒนาความรู้แห่งตนของสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ก่อนเป็นอันดับแรก หมายความว่าทุกคนที่อยู่ภายในโรงเรียน จะต้องเข้าใจว่าตนเองมีส่วนในการรับผิดชอบต่อความสำเร็จของโรงเรียนโดยรวมและครูแต่ละคนจะต้องตระหนักว่าต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นสมาชิกของโรงเรียนอย่างเต็มที่ ปัจจัยภาวะผู้นำครู ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_3) เป็นตัวแปรที่สี่ที่เข้าสู่สมการพยากรณ์และได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่าเท่ากับ 0.839 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 70.30 ($R^2=0.703$) สอดคล้องกับ Suwat Inthawong, Nopporn Kosira and Chatree Nakakul (2008) ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการจัดการและการทำงานในการบริหารโรงเรียน เป็นทักษะกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อเพื่อนร่วมงาน โดยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการทำงานของครูและบุคลากร

และสามารถการเปลี่ยนแปลงองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้และครูจะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ ก็ต่อเมื่อได้รับบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงนอกจากนี้ครูผู้นำต้องมีบทบาทในการสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน (Moller and Pankake. 2006) ซึ่งความจำเป็นของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงของครูและผู้บริหารเนื่องจากอดีตโรงเรียนส่วนใหญ่ถูกออกแบบให้เป็นโครงสร้างแบบราชการซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ได้ดีในอดีต แต่ในปัจจุบันโครงสร้างโรงเรียนต้องการการความคล่องตัวที่มากขึ้น พร้อมทั้งจะรองรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา จากการศึกษาพบว่า มีปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ถูกตัดออกจากสมการพยากรณ์จำนวน 1 ตัวแปร คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพ (X_2) ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวอยู่ในภาพรวมของการบริหารซึ่งครูอาจจะยังไม่มีส่วนในการมีส่วนร่วมเท่าที่ควรและในช่วงปีการศึกษาที่ผ่านมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ได้มีการดำเนินงานตามนโยบายต่างๆ ที่เร่งด่วนหลายอย่าง ทั้งจากรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้ผู้บริหารและครูรับภาระงานมากยิ่งขึ้น และครูต้องทำงานหนักมากขึ้น ประกอบกับการทำงานภายใต้สถานะที่เร่งด่วนและมีกรอบระยะเวลาที่ค่อนข้างจำกัด จึงทำให้การมีส่วนร่วมของครูและผู้บริหารลดน้อยลงไป ซึ่งตามแนวคิดของ Barth (2001) กล่าวว่า ผู้บริหารไม่สามารถบริหารจัดการได้เพียงลำพัง ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากทุกๆ ฝ่าย โดยเฉพาะในด้านของครูผู้สอน ให้ครูส่วนในการตัดสินใจใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญ ร่วมแก้ไขปัญหาในการบริหารงานที่สำคัญ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและกิจกรรมการบริหารภายในสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้เป็นอย่างดีได้ด้วยความเอาใจใส่ ช่วยเหลือดูแลอย่างใกล้ชิดจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชวงศักดิ์ พงษ์เทศ และ อาจารย์ ดร.ประยุทธ ชูสอน ที่คอยให้ความแนะนำ ให้คำปรึกษาในทุกขั้นตอน ด้วยความเมตตา อดทน และเสียสละ จนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยและเพื่อให้การวิจัยสามารถหาคำตอบที่ถูกต้องตามหลักวิชา ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง นอกจากนี้ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผศ.ดร.เสาวณี สิริสุขศิลป์ รศ.ดร.ธนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข รศ.ดร.กนกพร สมปราษฎ์ อาจารย์ ดร.ดาววรรณ วัฒนการ และอาจารย์ ดร.อาคม อึ้งพวง ที่คอยสั่งสอนให้ความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา ตลอดจนสนับสนุน ให้กำลังใจ และเป็นแบบอย่างที่ดีเสมอมา ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารและคณะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ตลอดจนเพื่อนๆ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น รุ่นที่ 34 ที่คอยให้คำชี้แนะ แนะนำ ช่วยเหลือ และให้กำลังใจมาโดยตลอด สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ น้องชายและญาติพี่น้องทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือ และอยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- Anutsara Suwanwong. (2016). "Characteristics of Professional Learning Communities in Thai Educational Context" *Panyapiwat Journal*, 8 (1) : January - April 2016 page : 164-174. [In Thai]
- Anutsara Suwanwong. (2017). "Components of Teacher Leadership for Strengthening Professional Growth in High Competitive School" *Panyapiwat Journal*, 9 (Special edition) : July 2017. [In Thai]
- Apharat Ratchapat. (2011). Alternative : A development of teacher leadership indicators for basic education school. Ph.D. Thesis (Educational Administration) Khonkaen University. [In Thai]
- Barth, R.S. (2001). Teacher leader. *Phi Delta Kappan*, 82 (4), 8-12.
- Cosenza, M.N. (2010). *The impact of professional development school on teacher leadership*. California : California Lutheran University.
- Hairon Salleh. (2016). *Instructional leadership in teachers leading professional learning communities : An Asian Singapore perspective*. Singapore : Technological University.
- Hord, S.M. (1997). *Professional learning communities of continuous inquiry and Improvement*. Austin : Southwest Education Development Laboratory.
- Jatupum Ketchatturat. (2012). *Educational Research : Theory into Practice*. Khon Kaen : Educational Measurement and Evaluation Program, Faculty of Education, Khonkaen University.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3) : 607-610.
- Moller, G., & Pankake, A. (2006). *Lead with me : A principal's guide to teacher leadership*. New York : Eye on Education.
- Murphy, J. (2005). *Connecting teacher-leadership to school improvement*. Thousand Oaks, CA : Corwin Press.
- Office of the Basic Education Commission. (2010). *Teacher Competency Assessment Guide of Office of the Basic Education Commission 2010*. Bangkok : Ministry of Education. [In Thai]

- Office of the Basic Education Commission. (2015). *Policies of Office of the Basic Education Commission, fiscal year 2015*. Bangkok : Agricultural Cooperative of Thailand Limitedition. [In Thai]
- Office of the Council of State. (2013). The Teachers Council of Thailand Regulations Regarding Professional Standards. *Government Gazette*. Volume 130, Special Episode 130D. : 65-71. (2013, 4 March). [In Thai]
- Office of the Education Council. (2017). *National Education Plan 2560– 2579*. Bangkok : Sweet Chili Graphic Co., Ltd.. [In Thai]
- Pichet Ketwong. (2013). *Proposition of Guidelines for Building Professional Learning Communities in Schools under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 2*. Master's Thesis, M. Edition. (Educational Administration). Phranakhon Si Ayutthaya : Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. [In Thai]
- Pimpan Dachakupt. (2015). *Learning Management in the 21st Century*. 2nd edition.,Bangkok : Printing of Chulalongkorn University. [In Thai]
- Prime Minister's Office. (2016). Draft national strategy 20 years 2017–2036. [Online] [http : //www.thaigov.go.th/uploads/document/66/2017/01/pdf/20year-may59.pdf](http://www.thaigov.go.th/uploads/document/66/2017/01/pdf/20year-may59.pdf) [1 May 2018] [In Thai]
- Secondary Educational Service Area Office 26. (2018). *Vision, Mission*. [Online] [http : //www.web.ses26.go.th](http://www.web.ses26.go.th) [1 May 2018] [In Thai]
- Senge : M. (1990). *The fifth discipline : The art and practice of the learning organization*. Doubleday, New York, NY : MCB UP Ltd.
- Spillane, J. P. (2006). *Distributed leadership*. San Francisco : Jossey-Bass.
- Suwat Inthawong, Nopporn Kosira and Chatree Nakakul. (2008). “The Relationship between Change Agent Leadership and Teamwork as Perceived by Teachers in Secondary Schools under Nongkhai Educational Service Area Office”. *The Golden Teak (Humanity and Social Science Journal)*, 14 (2) : July-December. [In Thai]
- Thunyaporn Bunraksa. (2010). *Factors affecting the learning community of Schools under the local administrative organization in Loei Province*. Master of Education Thesis (Educational Administration), Loei Rajabhat University. [In Thai]
- Tisana Khammani. (2008). *Teaching Science : Knowledge for Effective Learning Process Management*. 7th Edition., Bangkok : Printing of Chulalongkorn University. [In Thai]
- Verbiest, E. (2008). *Sustainable school development : Professional learning communities*. Netherland : Fontys University.

- Woralak Chookamnerd, Ekkarin Sungtong and Chawalit Kerdtip. (2014). "A Model of a Professional Learning Community of Teachers Toward 21st Century Learning of Schools in Thailand". *Hatyai Journal*, 12 (2) Jul - Dec 2014. page : 123-134 [In Thai]
- York-Bar, J., & Duck, K. (2004). What do we know about teacher leadership? Findings from two decades of scholarship. *Education in Organization*, 74 (3). 255-346.